

ฝ่าฟันวิกฤติ พิชิตเชื้อร้าย
ร่วมแรงร่วมใจ ใช้มาตรการจากอิสลาม

ดร.วิสุทธิ์ บิลล่าเต๊ะ
ผอ.ศูนย์ประสานงานสำนักจุฬาราชมนตรี ประจำภาคใต้
ประธานฝ่ายวิชาการและการศึกษา
คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا سُبُلَ السَّلَامِ، وَأَفْهَمَنَا بِشَرِيْعَةِ النَّبِيِّ الْكَرِيمِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ،
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَالتَّابِعِينَ بِإِحْسَانٍ
إِلَى يَوْمِ الدِّينِ،

أَمَّا بَعْدُ: فَيَا أَيُّهَا إِخْوَانِي الْكَرَامِ، أَوْصِيكُمْ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَطَاعَتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ،
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ:
يَبْنَئِ أَقِيمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ ( ) صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمِ

พี่น้องที่รักทั้งหลาย

ปัจจุบันมีเหตุการณ์หลายอย่างที่บ่งชี้ว่าโลกเราใกล้ถึงวันอวสานเข้าไปทุกขณะแล้ว อันเป็นไปตามคำบอกของศาสนทูตจากอัลลอฮ์ ซุบฮานะฮู ผู้ไม่ได้พูดตามอารมณ์ความรู้สึกของตนเองแต่เป็นคำพูดอันได้รับวิวรณ์ (วะหฺยู) จากอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นขอให้เราทุกคนจงยำเกรงต่ออัลลอฮ์ให้มากเถิด แท้จริงความยำเกรงจะช่วยให้เรารอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของวิกฤติต่าง ๆ บนโลกนี้ และช่วยให้รอดพ้นจากไฟนรกในโลกลงมา

ศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ นบีมุหัมมัด ﷺ เคยกล่าวถึงสภาวะการณ์เมื่อโลกใกล้อวสานว่า

يَتَقَارَبُ الزَّمَانُ، وَوَيْقُبُضُ الْعِلْمِ، وَيُلْقَى الشُّحُّ، وَتَظْهَرُ الْفِتْنُ، وَيَكْتَثُرُ الْهَرْجُ (رواه البخاري ومسلم)

“เวลาจะกระชั้นขึ้น ความรู้ถูกยึดเอาไป วิกฤติร้ายต่าง ๆ จะปรากฏ ความเห็นแก่ตัวถูกโยนเข้ามา และ
การฆ่าฟันจะเกิดขึ้นมากมาย”

พี่น้องทุกคนคงตระหนักว่า สังคมของเราเผชิญวิกฤติครั้งแล้วครั้งเล่า ดุจระลอกคลื่นที่โถมเข้าสู่ฝั่งอย่างไม่มีวันหยุด และบัดนี้ เรากำลังเผชิญวิกฤติจากเชื้อโรคร้ายตัวหนึ่งเรียกกันว่า โควิด-19 ซึ่งทั่วโลกต่างหวาดผวา

แต่สำหรับมุสลิม เราตระหนักดีว่า เชื้อโรคนี้อาจเกิดขึ้นโดยพระประสงค์แห่งอัลลอฮ์ และมันจะจบลงก็โดยพระประสงค์แห่งอัลลอฮ์เท่านั้น กำเนิดของโควิด-19 เป็นเสมือนการเตือนให้มนุษย์ทั้งหลายได้ตระหนักว่าเมื่อคนเราคิดแต่เพียงการเสพสุขบนโลก และบริโภคทุกอย่างตามกิเลสและความอยาก มนุษย์ก็ต้องเผชิญผลร้ายจากการกระทำของตนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อผลร้ายนั้นเกิดขึ้นแล้ว อันตรายของมันจะไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะคนชั่วฝ่ายเดียว แต่จะส่งผลลามไปถึงคนทั่วไปที่มีได้ลงมือทำชั่วด้วย

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ... ﴿٢٥﴾ (الأَنْفَال: ٢٥)

“จงเกรงกลัวภัยอันตราย ซึ่งจะไม่ประสบแก่คนชั่วในหมู่พวกเจ้าเท่านั้น
(แต่จะลุกลามไปยังคนที่มีได้ทำชั่วด้วย)”

ด้วยเหตุนี้ อัลลอฮ์จึงทรงกำหนดให้เราในฐานะคอรีฟะฮ์ของพระองค์ ต้องทำหน้าที่ยับยั้งความชั่ว และการยับยั้งนี้ถือเป็นอิมบาตะสำคัญประการหนึ่งด้วย กรณีเกิดโรคโควิด-19 ก็นับเป็นสิ่งอันตรายที่มุสลิม ต้องช่วยกันยับยั้งโดยการปฏิบัติตนตามแนวทางที่นบีมุหัมมัด ﷺ เคยวางไว้ เกี่ยวกับโรคระบาดได้แก่

1. การรักษาตนเองให้รอดพ้นภัยอันตรายด้วยการไม่เข้าไปในพื้นที่ที่เกิดโรคระบาด ตามหะดีษที่บอกว่า

إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ، فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ (متفقٌ عَلَيْهِ).

“ถ้าได้ยินข่าวว่า โรคระบาดเกิดที่ใด พวกท่านก็อย่าได้เข้าไปที่นั่น”

หะดีษนี้สอนให้รู้ว่า การป้องกันตนเองจากโรคภัยเป็นการปฏิบัติตามสุนนะฮ์ของรอซูล ﷺ จึงย่อมไม่มีความขัดแย้งใด ๆ กับหลักการชะวักกัล เพราะการชะวักกัลที่ต้อง ต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กับการป้องกัน ด้วย การอ้างว่าชะวักกัล โดยไม่มีการป้องกันเหตุร้าย ไม่นับเป็นการชะวักกัล แต่อาจจะกลายเป็นความ ประมาทหรือการฆ่าตัวตายได้ และอัลลอฮ์ก็ทรงห้ามการกระทำดังนั้น โดยทรงตรัสว่า

... وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ... ﴿١٩٥﴾ (البقرة : ١٩٥)

“พวกเจ้าอย่าได้นำพาตนเองไปสู่ภัยพิบัติ”

นอกจากการห้ามเข้าไปในพื้นที่ของโรคระบาดแล้ว อิสลามยังมีมาตรการอื่น ๆ อีกในการรักษาไว้ซึ่ง สุขภาพที่ดีของบุคคล โดยถือว่า สุขภาพที่ดีคือเนียมะมัดใหญ่ที่จำเป็นต้องรักษาไว้ มาตรการของอิสลามในการ รักษาสุขภาพและป้องกันโรคภัย จะถูกโยงอยู่กับการอิมบาตะต่ออัลลอฮ์เสมอ จนกล่าวได้ว่าสังคมใดเข้าถึง การอิมบาตะอย่างแท้จริงได้ สังคมนั้นจะกลายเป็นสังคมแห่งสุขภาวะที่ผู้คนเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ จะขอ ยกบางมาตรการมากล่าวเป็นตัวอย่าง ดังนี้

1) ความสะอาดที่จะต้องดำรงไว้ ทั้งในแง่ร่างกายและจิตใจ

... إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ (البقرة : ٢٢٢)

“แท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงรักผู้เตาบะฮ์ และทรงรักผู้รักษาความสะอาด”

การเตาบะฮ์ คือ การกลับตัวจากการทำบาป ซึ่งทำให้จิตใจใสสะอาดขึ้น ส่วน الْمُتَطَهِّرِينَ หมายถึง การรักษาความสะอาดทางกายภาพ

2) การบริโภคสิ่งดี ๆ และมีประโยชน์ต่อร่างกายหรือที่เรียกว่า **حلال طيب** ห้ามการบริโภคสิ่งที่ไม่สะอาด (ต้องห้าม) อย่างเด็ดขาด

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

(البقرة : 168)

“โอ มนุษย์ทั้งหลาย จงบริโภคสิ่งที่ฮาลาล และมีคุณค่าซึ่งอยู่ในแผ่นดินนี้ จงอย่าเดินตามก้าวอย่างของซาตานร้าย แท้จริงมันเป็นศัตรูอันชัดเจนของพวกเจ้า ”

เป็นที่ทราบกันว่า เมืองอุฮันซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของเชื้อโรคโควิด-19 เป็นเมืองที่ผู้คนบริโภคทุกอย่างตามใจตน ทั้งค่างควา สุนัข หนู และงูเงี้ยวเขี้ยวขอทั้งหลาย

3) การรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงความอุดมสมบูรณ์ต่อไป และถือว่าการทำลายสิ่งแวดล้อมจะนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมตามมามากมาย

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ... (الأعراف : ๘๖)

“พวกเจ้าอย่าสร้างความเสื่อมโทรมในแผ่นดิน หลังจากมันถูกสร้างไว้อย่างดีแล้ว ”

4) ถือเป็นมาตรการสำคัญสูงสุด คือ การวางระบบอิบาตะฮุดอ์ให้กลายเป็นระบบที่เอื้อต่อการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว และระงับความเสียหายอันจะเกิดแก่สังคมได้ ดังปรากฏในซุรอฮุคมุมาน

يَبْنِي أَقِيمَ الصَّلَاةِ وَأْمُرًا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيًا عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ

الْأُمُورِ (لقمان : 17)

อายะฮ์นี้รวมอิบาตะฮุดอ์สองอย่างเข้าด้วยกันได้แก่ อิบาตะฮุดอ์ที่ต้องถวายแต่ฮัลลอลฮ์ **أَقِيمِ الصَّلَاةَ** และอิบาตะฮุดอ์ที่ต้องทำเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษย **وَالنَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ** ซึ่งหมายความว่าคนละหมาดจะทำแต่ละหมาดเพื่อเอาสวรรค์อย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องทำหน้าที่สร้างสรรค์ประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ด้วย หาไม่แล้วอิบาตะฮุดอ์ที่ทำเพียงมิติเดียวย่อมขาดความสมบูรณ์ และไม่มีพลังก่อเกิดสิ่งดีๆ ขึ้นได้

ในยามที่สถานการณ์โรคไวรัสกำลังระบาดเช่นในปัจจุบัน ผู้ละหมาดก็ต้องร่วมรณรงค์ยับยั้งความเสียหายจากโรคร้ายนี้ด้วย โดยทำตามมาตรการที่รอซูล ﷺ ได้วางเอาไว้ นั่นคือมาตรการนอกเหนือจากการห้ามมิให้เข้าไปในพื้นที่ระบาดแล้ว รอซูลยังบอกอีกว่า

وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ، وَأَنْتُمْ بِهَا، فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا فِرَارًا مِنْهُ (متفق عليه)

“เมื่อโรคระบาดเกิดขึ้นในแผ่นดินที่ท่านอาศัยอยู่ ก็จงอย่าหลบหนีออกมาจากพื้นที่นั้น ”

มาตรการ “คนในอย่าออก คนนอกอย่าเข้า” นี้ บังชี้ถึงหน้าที่ของมุสลิมในยามวิกฤติหลายประการ

1. มุสลิมต้องทำหน้าที่ยับยั้งเชื้อโรค และต้องไม่ทำตัวเผยแพร่เชื้อโรคให้ลุกลามมากขึ้น ทั้งนี้เพราะกฎของอิสลามมีอยู่ว่า *لا ضرر ولا ضرار* คือ “ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น”

2. การห้ามคนในออก ห้ามคนนอกเข้า เท่ากับแยกมุสลิมออกจากกัน ทั้งๆที่โดยปกติการพบปะเห็นหน้ากัน สร้างความสนิทสนมกัน เป็นสิ่งที่ศาสนาส่งเสริม แต่การห้ามนี้บ่งบอกว่าในยามวิกฤติ คนเราต้องยอมสละผลประโยชน์บางอย่างที่ศาสนาสนับสนุน หากผลประโยชน์นั้นนำมาซึ่งความเสียหายต่อสังคม

ในวัตรปฏิบัติของศาสนทูต ﷺ นอกจากคำสั่ง “ห้ามคนในออก ห้ามคนนอกเข้า” ในพื้นที่โรคระบาดแล้ว ท่านยังปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมด้วย ในกรณีที่ท่านปฏิเสธที่จะจับมือกับชายผู้หนึ่งที่มีโรคเรื้อนติดตัว โดยเมื่อถึงคิวของชายผู้หนึ่งที่จะจับมือกับท่านเพื่อให้สตัยบัน ท่านส่งคนไปบอกเขาว่า

قد بايعناك فارجع

“เราให้สตัยบันกันแล้ว ขอท่านกลับไปเถิด”

นี่นับเป็นการวางแนวทางให้เราอนุমানกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งถือกันว่าเป็นสิ่งดีที่ควรปฏิบัติทั้งหลายด้วย เช่น การกินข้าวร่วมถาด หรือการโอบกอดทักทายกัน เป็นต้น ในยามปกติถือได้ว่าเป็นสิ่งพึงปฏิบัติได้ แต่ในยามวิกฤติที่การกระทำเช่นนั้น อาจเป็นการแพร่โรคระบาดออกไป บุคคลก็ควรหลีกเลี่ยงเสีย เหมือนดังที่ศาสนทูต ﷺ หลีกเลี่ยงการจับมือกับชายที่เป็นโรคเรื้อน นั่นเอง

จากการปฏิบัติเช่นนี้ นักนิติศาสตร์อิสลาม จึงได้กลั่นออกมาเป็นหลักเกณฑ์พิจารณาว่า

درء المفسدة مقدمة على جلب المصالح

“การป้องกันอันตราย ต้องทำก่อนการแสวงหาผลประโยชน์”

โดยนัยนี้ จึงกล่าวได้ว่า การไม่ทานอาหารร่วมถาดกัน การไม่จับมือกัน ไม่ทักทายด้วยการสวมกอด ในยามที่สังคมเผชิญวิกฤติโรคระบาด ไม่ได้เป็นการละทิ้งสุนนะฮฺ แต่เป็นการปฏิบัติตามสุนนะฮฺ ในสถานการณ์วิกฤติ และการอ้างสุนนะฮฺจนไม่ยอมละเว้นพฤติกรรมสู่เสี่ยงต่อการเผยแพร่เชื้อโรค น่าจะเป็นการทำลายสุนนะฮฺมากกว่าการรักษาสุนนะฮฺ คือ สุนนะฮฺที่มุสลิมต้องทำตัวเป็นเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ มิใช่เป็นผู้เผยแพร่ภัยอันตรายต่อเพื่อนมนุษย์ ดังที่อัลลอฮฺทรงตรัสไว้ว่า

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾ (الأنبياء: ١٧)

“ข้ามิได้ส่งเจ้ามาเพื่อการอื่นใดเลย แต่ส่งเจ้ามาเพื่อเป็นเมตตาธรรมต่อสากลโลกเท่านั้น

بَارَكَ اللَّهُ لِي وَلَكُمْ فِي الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ . وَنَفَعَنِي وَإِيَّاكُمْ بِمَا فِيهِ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ . وَتَتَّبَلَّ مِنْنِي وَمِنْكُمْ تِلَاوَتُهُ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ